

Bosna i Hercegovina
Agencija za statistiku
Bosne i Hercegovine

Federacija Bosne i Hercegovine
Federalni zavod za statistiku

Republika Srpska
Republički zavod za statistiku

STRATEGIJA DISEMINACIJE BOSNA I HERCEGOVINA

IPA 3008 Twinning Project
Projekat finansiran od strane Evropske unije

Projekat implementiran od strane

STATISTICS
DENMARK

Sarajevo, decembar 2013.

ORGANIZACIJA

Statistika Bosne i Hercegovine je statistika koja se prikuplja, obrađuje i diseminira radi provedbe statističkih programa ili statistika za potrebe Bosne i Hercegovine.

U Bosni i Hercegovini postoje tri statističke institucije. U skladu sa Zakonom o statistici, zvanični organi nadležni za organizaciju, proizvodnju i diseminaciju statistike su: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine na nivou države (BHAS), Federalni zavod za statistiku u entitetu Federacije Bosne i Hercegovine (FZS) i Republički zavod za statistiku u entitetu Republika Srpska (RZS).

Pored tri statističke institucije, Centralna banka Bosne i Hercegovine (CBBiH) sastavlja monetarnu statistiku, statistiku platnog bilansa i statistiku finansija za BiH.

Ova strategija je zajednička strategija diseminacije za sve tri statističke institucije u BiH i može se prilagoditi potrebama svake od tih institucija.

Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine (BHAS) posluje na osnovu Zakona o statistici Bosne i Hercegovine. Slični zakoni postoje za Federaciju Bosne i Hercegovine i Republiku Srpsku. Zadatak BHAS-a je da vrši koordinaciju, usklađivanje, da agregira i objavljuje podatke koji su prikupljeni od strane statističkih institucija entiteta. Neke podatke prikupljaju druge institucije (npr. podaci za vanjsku trgovinu su iz Uprave za indirektno oporezivanje).

Zadatak RZS RS je prikupljanje, proizvodnja i diseminacija statistike, što uključuje statističke podatke i informacije o određenim oblastima društvenog života, stanju i kretanju stanovništva, ekonomskim, socijalnim i drugim događajima potrebnim radi praćenja i usmjeravanja socijalno-ekonomskog razvoja, informisanje javnosti, razmjenu informacija i međunarodna poređenja takvih događaja i kretanja.

Organizovanje i provođenje statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH, kao i rad statističke službe, regulisana je Zakonom o statistici u FBiH. Prema ovom zakonu Federalni zavod za statistiku je nosilac statističke funkcije i obavezan je da prikuplja, proizvodi, arhivira, štiti, analizira i diseminira statističke podatke. Pored toga Federalni zavod za statistiku izvršava i zadatke koji se odnose na organizaciju i vođenje statističkih istraživanja i to: priprema prijedloge za provođenje statističkih istraživanja; priprema prijedlog Programa u saradnji sa ostalim ovlaštenim organima za poslove statistike; u skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima, utvrđuje jedinstvene metodološke osnove u provođenju statističkih istraživanja; omogućava brz i jednostavan pristup podacima i informacijama; radi na razvijanju tehnika i metoda za zaštitu podataka.

Ova strategija uzima u obzir najbolje evropske prakse diseminacije. Načela diseminacije i distribucije statističkih podataka su zasnovana na zvaničnim statističkim aktima, uputstvima MMF-a Specijalnom standardu diseminacije podataka (SDDS) i Kodeksu prakse evropske statistike (<http://www.stat.ee/international-statistical-documents>). Vidjeti: „European Code of Practice for the National and Community Statistical Authorities“ (Evropski kodeks prakse za nacionalne i druge zajedničke statističke institucije) na Eurostatovoj web stranici.

1. KORISNICI STATISTIKE

Korisnici statistike su sva pravna i fizička lica kojima je statistika potrebna za donošenje odluka vezanih za posao kojim se bave ili su zainteresovani za zvaničnu statistiku.

Različiti korisnici imaju potrebu za različitom vrstom statistike. Statistika BiH nudi širok spektar proizvoda i usluga – statistika na različitim nivoima: državni, entitetski, kantonalni i općinski nivo.

Podaci se nude u različitim podatkovnim medijima, kao i u različitim oblastima.

Korisnici statističkih podataka svrstani su u korisničke grupe (bez prioriteta):

- državne institucije,
- lokalne samouprave,
- studenti, istraživači i obrazovne institucije,
- informativni mediji,
- preduzeća,
- nevladine organizacije, udruženja, fondacije,
- inostrani korisnici i međunarodne organizacije,
- građani.

Unaprijeđenje statističke pismenosti stanovništva je važan zadatak. Jedan od načina ostvarenja poboljšanja statističke pismenosti je kroz uspostavljanje kvalitetnog dijaloga s medijima i obrazovnim ustanovama.

2. NAČELA I CILJEVI DISEMINACIJE

Diseminacija označava distribuciju i objavljivanje statističkih informacija i pružanje pristupa dodatnim informacijama kroz mnogobrojne kanale, proizvode i usluge. Informacije trebaju biti predstavljene tako da budu korisne i razumljive za relevantne grupe korisnika.

Diseminacija zvanične statistike mora biti objektivna i nepristrasna. To znači da svi podaci koji se objavljuju moraju biti nezavisni od bilo kakve kontrole od strane političke ili neke druge organizacije. Statistički organi moraju proizvoditi i diseminirati Evropsku statistiku, poštujući nezavisnost, na objektivna načina, gdje se svi korisnici tretiraju jednako.

Glavni cilj Strategije je razviti sistem diseminacije statističkih informacija u skladu sa nacionalnim i međunarodnim potrebama i zahtjevima. Diseminirani statistički podaci trebaju biti koherentni i uporedivi, na osnovu međunarodnih načela i klasifikacija.

Diseminacija statističkih zavoda/institucija slijedi ove principe/načela:

A. Pristup

Svi korisnici moraju imati jednak pristup zvaničnoj statistici na web stranici. To znači da datumi diseminacije zvanične statistike moraju biti objavljeni unaprijed, te da niti jedna kategorija korisnika (uključujući Eurostat, zvaničnu vlast/državnu upravu i masovne medije) ne može imati pristup zvaničnoj statistici (rezultatima istraživanja zvanične statistike) prije drugih korisnika.

Diseminacija na jeziku/jezicima Bosne i Hercegovine i na engleskom jeziku.

Posebna pažnja će biti posvećena dostupnosti web stranice osobama sa invaliditetom u skladu sa međunarodnim standardima.

Zvanična statistika se uvijek distribuira zajedno sa metapodacima i nedvosmislenim objašnjenjima, kako bi se izbjegla pogrešna tumačenja i zloupotrebe.

B. Prilagođenost korisniku (User-friendliness)

Komunikacija sa korisnicima odvija se sa ciljem razumijevanja njihovih potreba. Razvijanje prilagođenosti korisnicima zasniva se na istraživanjima zadovoljstva korisnika. Zadovoljstvo korisnika se prati redovno i sistematski se tretira u skladu s tim.

Korisnici bi trebali biti u mogućnosti što jednostavnije pronaći sve relevantne informacije o statistici, uključujući informacije o vremenu objavljivanja, revizijama/izmjenama, konačnim podacima i greškama.

Podaci o upotrebi statistike (npr. evaluacija preuzimanja i pretplatnici na izvještaje) se analiziraju radi podrške određivanju prioriteta, kao i konsultacija korisnika za poboljšanje web stranice.

Vizualizacija statistike često kreira bolje razumijevanje podataka koji mogu biti prikazani u tabelama, tekstu ili bazama podataka. Vizualizaciju podataka treba uraditi na osnovu interesa korisnika.

C. Vrijeme objavljivanja

Obavijesti o diseminaciji statističkih podataka objavljuju se u kalendaru objavljivanja na web stranicama tri statističke institucije. Kalendar objavljivanja opisuje temu i predmetnu oblast, referentni period i datum objavljivanja. Tačno vrijeme objavljivanja treba navesti na web stranici, po mogućnosti povezano sa kalendarom objavljivanja.

Svako odstupanje od vremenskog rasporeda diseminacije objavljuje se što je prije moguće, sa objašnjenjem zbog čega je došlo do odstupanja, te se navodi novo vrijeme objavljivanja.

D. Preliminarni i finalni podaci

Preliminarni podaci se objavljuju samo u statističkim oblastima gdje je to potrebno kako bi se garantovala pravovremenost statistike. Preliminarnim podacima uvijek slijede finalni podaci.

Različiti datumi objavljivanja ukazuju na publikovanje/objavljivanje preliminarnih i finalnih podataka u kalendaru objavljivanja. U slučaju preliminarnih podataka, naznaka "Preliminarni podaci" dodaje se u kalendar objavljivanja; u slučaju konačnih podataka ne postoji napomena u kalendaru objavljivanja.

Ako se objavljivanje odnosi na preliminarne podatke, odgovarajuća fusnota se dodaje tabeli (npr. podaci za prvi kvartal su preliminarni podaci), a uklanja se nakon što se preliminarni podaci zamijene finalnim podacima.

E. Obavijest o ispravkama

Korisnici se obavještavaju o greškama na naslovnoj stranici web stranice. Pretplatnici se, također obavještavaju. Šalju se revidirane obavijesti za štampu. Ispravke grešaka vrše se u skladu sa priručnicima, uputstvima i pravilnicima.

Pogreške otkrivene u objavljenim statističkim podacima se ispravljaju na web stranici što je prije moguće. To uključuje PDF publikacije. U pogledu korekcija u štampanim publikacijama (ispravke-errata), treba ih uzeti u razmatranje u slučaju ozbiljnih grešaka, a korisnike treba o tome informirati ako je moguće.

Odstupanje od pravovremenosti dostizanja ciljeva se redovno prati, a ako ti ciljevi nisu ispunjeni priprema se akcioni plan.

F. Međunarodne statistike

U dijelu "Međunarodna saradnja" na web stranici nalazi se link „European Statistical Data Support“ (Podrška evropskih statističkih podataka) (ESDS), gdje korisnici mogu pronaći pomoć za evropske statistike i Eurostat na svom jeziku.

Linkovi na UN, OECD i prema web stranicama nacionalnih statističkih institucija i međunarodnih organizacija se također objavljuju na web stranici. Statističke publikacije nacionalnih statističkih institucija i međunarodnih organizacija su dostupni u biblioteci.

G. Štampa i informativni mediji

Novinari i informativni mediji imaju posebne potrebe. Informativni mediji aktivno su obaviješteni o relevantnim svježe-objavljenim statističkim podacima. Pored toga, statističke institucije poduzimaju aktivnosti u svrhu prezentacije i objašnjenja novo objavljenih statističkih podataka predstavnicima štampe i informativnih medija.

Brza podrška informativnih medija je od suštinske važnosti. Za vrijeme radnog vremena institucije imaju za cilj pružiti jednostavne i brze odgovore na pitanja. U slučajevima gdje nismo u mogućnosti pružiti odgovore isti dan, to mora biti jasno naznačeno u našem radu sa pitanjima.

Institucije obezbjeđuju usluge istog visokog kvaliteta za sve novinare, bez obzira na vrstu medija. Institucije su također svjesne različitih radnih uslova novinara, kao i rokova. Institucije imaju za cilj otkrivanje vijesti o stvarima sa kojima radimo. Institucije pružaju pomoć informativnim medijima pod svojim uvjetima, također u slučajevima gdje se ugao gledišta novinara razlikuje od našeg.

Ako se desi da su institucije ili diseminacija statistike predmet ozbiljne kritike javnosti – ili da su podaci pogrešno shvaćeni ili zloupotrebljenji – to se može posmatrati kao medijska kriza institucije. Kada se kriza dogodi, neophodno je da menadžment i osoblje Odsjeka za komunikacije reaguje u skladu sa formulisanim pravilima ponašanja u kriznim situacijama.

Odnosi sa novinarima i informativnim medijima su regulisani politikom informativnih medija.

H. Metodologija

Korisnici su kontinuirano informisani o kvalitetu statističkih rezultata / izlaza u odnosu na kriterije kvaliteta za evropske statistike.

Metodološke smjernice sadrže informacije o izvorima i metodama prikupljanja podataka, kao i o pokrivenosti i definicijama statističkih istraživanja. Metodološke smjernice su dostupne na web stranici i sve statističke objave će sadržati link na smjernice.

Svi relevantni metapodaci bi trebali biti dostupni na web stranici.

I. Zaštita podataka

Zaštita podataka je zagarantovana prilikom objavljivanja zvanične statistike. Privatnost provajdera podataka (domaćinstva, preduzeća, uprave i ostali ispitanici), povjerljivost informacija koje oni pružaju i njihovo korištenje isključivo u statističke svrhe je zagarantovano.

U toku izvršavanja svojih zadataka utvrđenim Zakonom o statistici, statističke institucije i ovlašteni organi i ustanove djeluju u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka (Sl. Glasnik BiH, 32/01).

3. KANALI, PROIZVODI I USLUGE

Diseminacija se sastoji od određenih kanala, proizvoda i usluga.

A. Kanali

Institucije vrše diseminaciju kroz sljedeće kanale:

- Web stranica sadrži sve druge tekstualne diseminacijske kanale. Web stranica će biti razvijena na osnovu rezultata ankete korisnika. Unaprijeđenjem web stranice treba smanjiti opterećenje individualnih upita. Elektronske verzije svih publikacija su dostupne na web stranici. Prvo objavljivanje podataka uvijek se prezentuje na web stranici; u odgovarajućim slučajevima web objavljivanje u isto vrijeme ide u pratnji sa drugim kanalima. Web stranica nudi različite usluge kao što su RSS, Twitter i pretplata na biltene;
- Statističku bazu podataka treba uspostaviti na web stranici. Online baze podataka se ažuriraju kada su novi podaci raspoloživi. Nove predmetne oblasti treba uključiti u baze podataka tokom perioda strategije. Online baza podataka posebno će preduzećima pružiti bolji pristup podacima;
- Društveni mediji se mogu koristiti za komunikaciju sa korisnicima kada je to relevantno. Twitter je moderan način obavještanja korisnika o novim statistikama;
- Štampane publikacije (hard copy verzije) se proizvode u skladu sa potrebama korisnika. One će uvijek biti objavljene u digitalnom formatu na web stranici;
- Lična pitanja – poštom, faksom, preko protokola ili putem telefona (call centra) – će biti odgovoreni, ali bi se mogla razmotriti centralizacija rukovanja zahtjevima kupaca;
- Konferencije za štampu se sazivaju kada je to neophodno.

Diseminacijske usluge koriste modernu informaciono-komunikacionu tehnologiju i printane verzije na papiru. Statističke institucije će dodijeliti prioritet digitalnoj diseminaciji u periodu koji pokriva strategija.

B. Proizvodi

Institucije diseminiraju sljedeće proizvode:

- Godišnjak (uz CD-Rom) se objavljuje svake godine. U poređenju sa „U brojevima“, godišnjak će biti detaljniji i sadržati tabele s detaljnijim razradama, metodologijama i vizualizacijom. Godišnjak daje kratak pregled situacije i promjena u okruženju, stanovništva, društvenog

života i ekonomije za određenu godinu u odnosu na prethodne vremenske intervale na osnovu godišnje statistike;

- „U brojevima“ objavljuje se svake godine. Svrha ovog proizvoda je da pruži kratak i jednostavan, ali sveobuhvatan statistički prikaz;
- Statističke publikacije (mjesečne, kvartalne, godišnje, tematske) objavljuju se na web stranici i, kada je to potrebno, štampane verzije. Očekuje se smanjenje cirkulacije štampane verzije (tvrde kopije), s obzirom da će sve više korisnika pristupati publikacijama na web stranici. Izgled/dizajn štampanih publikacija treba modernizirati. Svrha publikacija je objava detaljnih podataka. Struktura publikacija će biti vrednovana s uvođenjem metapodataka i diseminacijskih baza podataka;
- Bilteni su dostupni na web stranici i putem elektronske pošte putem pretplate. Bilteni sadrže informacije o objavama, publikacijama i opće vijesti;
- Prva izdanja/objave isporučuju nove podatke iz bilo kojeg statističkog predmetnog područja/oblasti na jednom općem nivou. Prva izdanja su kratke i koncizne statističke liste s informacijama izdate u skladu sa dinamikom (rasporedom) redovnih statističkih istraživanja (mjesečno, kvartalno, polugodišnje, godišnje, dvogodišnje i trogodišnje). Prva izdanja mogu se uraditi tako da sadrže linkove na dodatne informacije (npr. biltene, Metodološke smjernice i baze podataka);
- Obavještenja / izjave za štampu su kratke vijesti poput informacija odabranih iz nedavno završenih zvaničnih statistika, kojima se obavještava javnost o završetku i dostupnosti svježih podataka u određenom predmetnom području statistike;
- Statistički bilteni (mjesečni, kvartalni, godišnji, ili godišnji tematski bilteni) prezentuju sveobuhvatne rezultate pojedinačnih istraživanja/anketa ili više istraživanja iz iste oblasti. Svaki izvještaj sadrži napomene o metodologiji, navodeći izvore iz kojih su podaci prikupljeni, definicije i usporedivost, statističke tabele u seriji za posljednjih pet ili više godina, kao i spisak izdatih publikacija;
- Džepna izdanja referentne knjige pripremati će se ako za to budu obezbjeđeni resursi. Knjige će pružiti osnovne informacije o jednom ili više statističkih područja u pogodnom formatu. Ciljna grupa za knjige sastoji se od relevantnih državnih institucija. Knjige će se objavljivati u PDF formatu/verziji i, kada je to potrebno, u štampanoj formi;
- Metodološke smjernice sadrže informacije o izvorima i metodama prikupljanja podataka, kao i o pokrivenosti/obuhvatu i definicije statističkih istraživanja. Ove publikacije namijenjene su svima onima koji provode statistička istraživanja i ankete, kao i korisnicima radi boljeg razumijevanja podataka.

C. Usluge

Institucije nude sljedeće usluge:

- Informativna usluga je mjesto kontakta za korisnike koji su u poziciji, odnosno mogu dobiti pristup traženim podacima, publikacijama ili savjetu. Informacione usluge su javno dobro bez novčane naknade. Informativne usluge treba centralizirati kako bi se kreirao jednostavan i lagan proces. Biblioteka FZS-e je fizička lokacija gdje korisnici mogu posjetiti instituciju i dobiti željeni savjet, podatke ili publikacije – bilo da se radi o regionalnom, nacionalnom ili međunarodnom nivou;
- Usluge po mjeri korisnika su način pružanja klijentu plaćenog pristupa detaljnim podacima, na osnovu posebnog, specifičnog zahtjeva. Za instituciju usluge po mjeri mogu biti način profiliranja važnosti statističkih podataka; to je za instituciju i način da dobije iskustva o saradnji sa npr. privatnim organizacijama kao i način dobijanja pristupa dodatnim sredstvima finansiranja. Samo u određenim slučajevima rezultati će biti objavljeni i stoga se ovo može smatrati diseminacijom;
- Usluga informativnog medija sastoji se od aktivnog informisanja o relevantnim i zanimljivim novim izdanjima/objavama, publikacijama i događajima vezanim za statistiku, općenito; kao i rukovanje pitanjima i zahtjevima, uključujući održavanje konferencija za štampu i davanje intervjua. Usluga je (ili će biti) opisana u politici informativnih medija;
- E-mail servis se koristi za slanje biltena (Newsletters) koji su dostupni na web stranici i kroz e-mail pretplatu. E-mail se također koristi i za slanje odgovora na zahtjeve;
- RSS je web alat koji korisnicima pruža mogućnost da dobiju najnovija statistička ažuriranja po specifičnim statističkim temama. Institucije će raditi na integraciji alata u svoje web stranice ako to već nije urađeno, tj. ako alat već nije integrisan.

DATUM: _____

NAZIV INSTITUCIJE: _____

POTPIS DIREKTORA INSTITUCIJE: _____

DATUM: _____

NAZIV INSTITUCIJE: _____

POTPIS DIREKTORA INSTITUCIJE: _____

DATUM: _____

NAZIV INSTITUCIJE: _____

POTPIS DIREKTORA INSTITUCIJE: _____